En de winnaar is…

Babs Broekema & Joop van Holsteyn
Instituut voor Politieke Wetenschap
Universiteit Leiden

Nederlandstalig Platform voor Survey Onderzoek (NPSO)
Den Haag, 19 mei 2015

Universiteit Leiden
The Netherlands

EenVandaag Politicus van het Jaar

EenVandaag Politicus van het Jaar

2014:

2013:

primeur in 2004

Context: volatiliteit electoraat

Steeds later moment bepalen partijkeuze:

→ in *laatste dagen* (voor verkiezingen)

1971	**10%**	
1977	**9%**	
1986	**12%**	
1998	**25%**	
2002	**29%**	
2006	**35%**	**[incl. 12% op verkiezingsdag]**
2010	**42%**	**[incl. 14% op**

Context: personalisering (politiek/verkiezingen)

“Het is een nieuwe, misschien wel onomkeerbare fase in een ontwikkeling die al lang geleden is ingezet: personalisering van de politiek. Het gaat steeds minder om programma's en steeds meer om personen, steeds minder om inhoud en steeds meer om vorm”, aldus J

politicus, oud-journalist, oud-voorlichter van pa

vanuit electoraal perspectief:

Context: personalisering (politiek/verkiezingen)

1) Personalisering kent diverse verschijningsvormen

2) Voortgaand debat over aard/mate personalisering

3) Dominante positie m.b.t. electorale personalisering (d.w.z. effect individuele politicus op partijkeuze): invloed gering, 'partij boven persoon'

→ Maar:

a) enige (electorale) personalisering is onmiskenbaar

b) de verwachting is dat personalisering zich zal doorzetten

Uitroepen iemand tot 'Politicus van het Jaar' mogelijk niet zonder (politieke/electorale)

EenVandaag Politicus van het Jaar (PvhJ)

Selectie PvhJ (in meest recente jaren):

- basis: EenVandaag Opiniepanel (internet, zelfaanmelding, ± 35.000 deelnemers uit ± 45.000 leden)
- vraag: “Wie vindt u de beste politicus van het jaar?”
- antwoordmogelijkheden: preselectie 25 politici
- dataverzameling: eind november/begin december
- winnaar: ‘meeste stemmen gelden’ (relatieve meerderheid)
- weging (geslacht, leeftijd, burgerlijke staat, opleiding, provincie, stemgedrag vorige Kamerverkiezingen) ruwe uitslag

EenVandaag Politicus van het Jaar (PvhJ)

Centraal (onderzoeks)probleem: selectie winnaar

- aanbod van 25 politici
- op basis van zichtbaarheid in media
- maximaal 5 politici per partij (in Tweede Kamer)
- minimaal 1 politicus per partij (in Tweede Kamer)

→Vraag gericht op keuze 1 (!) beste politicus (m/v)

→Probleem 1 & Paradox: naarmate meer politici van dezelfde partij kunnen worden verkozen, is de kans kleiner dat een van die politici wordt verkozen!

EenVandaag Politicus van het Jaar (PvhJ)

Kiezers opteren voor politicus van eigen partij…

2013:

- VVD-kiezers → VVD-politicus: 36%*
- PvdA-kiezers → PvdA-politicus: 66%*
- PVV-kiezers → PVV-politicus: 84%*
- SP-kiezers → SP-politicus: 55%*
- CDA-kiezers → CDA-politicus: 41%*
- D66-kiezers → D66-politicus: 55%*
- CU-kiezers → CU-politicus: 49%*
- GL-kiezers → GL-politicus: 20% (44% PvdA)
- SGP-kiezers → SGP-politicus: 62%*
- PvdD-kiezers → PvdD-politicus: 37%*
- 50+-kiezers → 50+-politicus: 18% (22% PvdA, 20% PVV)

Alternatief I: instemmingsverkiezing

- *Approval voting*, instemmingsverkiezing:
  - Er zijn evenveel stemmen te geven als er kandidaten zijn,
  - zodat bij meerdere te vergeven stemmen tevens stemmen zouden (kunnen) gaan naar politicus die ‘ook’ de beste is, of althans als PvhJ goed genoeg/acceptabel is,
  - omdat kiezers ontslagen zijn van de morele/ politieke plicht om met één stem op een politicus van de ‘eigen’ partij te stemmen,
  - waarna uiteindelijk de meeste stemmen gelden en de winnaar een breed gedragen politicus is (‘de beste...’??).

Alternatief I: instemmingsverkiezing

Resultaat (test 2014):
A) van meerdere stemmen wordt beperkt gebruik gemaakt:

34%	brengt (nog altijd) 1 stem uit
13%	2 stemmen
19%	3 stemmen
21%	4 of 5 stemmen
12%	6 of meer stemmen

Alternatief I: instemmingsverkiezing

Resultaat (test 2014):
B) groter deel van stemmen naar politicus/ci andere partij:

	oud	*nieuw (approval)*
- VVD-kiezers → VVD-politicus:	36%	20%
- PvdA-kiezers → PvdA-politicus:	66%	42%
- PVV-kiezers → PVV-politicus:	84%	44%
- SP-kiezers → SP-politicus:	55%	26%
- CDA-kiezers → CDA-politicus:	41%	17%
- D66-kiezers → D66-politicus:	55%	12%
- CU-kiezers → CU-politicus:	49%	16%
- GL-kiezers → GL-politicus:	20%	16%
- SGP-kiezers → SGP-politicus:	62%	25%
- PvdD-kiezers → PvdD-politicus:	37%	26%
- 50+-kiezers → 50+-politicus:	18%	27%

Alternatief II: meerdere stemronden

Verkiezing PvhJ in 2 ronden:

1: selectie x aantal kandidaten (x = 2, 3 of 5) uit groslijst (van 25)

2: selectie winnaar uit x aantal kandidaten

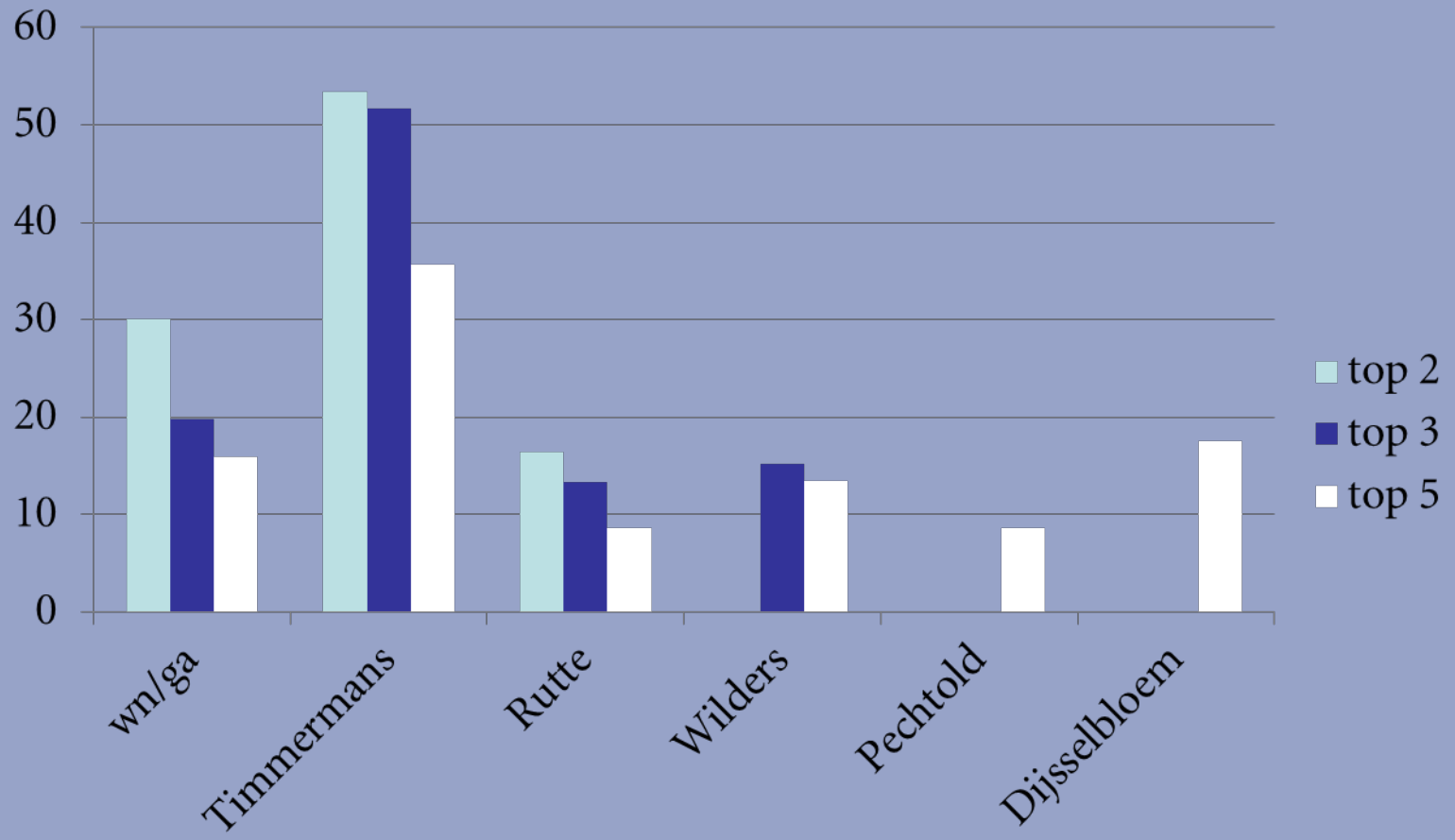
Voordelen:

1) voor (groot) deel deelnemers gedwongen keuze politicus ‘andere’ partij in tweede ronde (bij n=2 of 3)

2) winnaar PvhJ is winnaar met absolute meerderheid der stemmen (zeker bij n=2)

Alternatief II: meerdere stemronden

Resultaat (test 2014):

Alternatieven I en II

Vraagtekens, kortom, bij:
-instemmingsverkiezing

- **wellicht niet echt 'beste' politicus als uitkomst**
- **nog altijd veel stemmen naar (politicus van) eigen partij**

-twee stemronden

- **groot aandeel weet niet/geen antwoord**
- **nog altijd veel stemmen naar (politicus van) eigen partij**

→ Kern probleem *geen* meetprobleem maar gevolg van gebrek aan personalisering verkiezingen en politiek?

Nog

vragen?

Bedankt
voor de aandacht